

STUDIES IN ANCIENT ART AND CIVILIZATION 7. Edited by J. Śliwa (Studia z Archeologii Śródziemnomorskiej, zeszyt 18. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego – Prace Archeologiczne), Kraków 1995 (1996).

W recenzowanym zeszycie zostało pomieszczonych osiem prac z zakresu archeologii śródziemnomorskiej, a w tym archeologii Palestyny (notabene: termin Palestyna jest rozumiany w sensie geograficzno-historycznym, tzn. obejmującym dzisiejszy Izrael, Zachodni Brzeg i Jordanię). Bibliotę zainteresują przede wszystkim artykuły z zakresu archeologii palestyńskiej.

O. Keel (Fryburg Szwajc.) pisze o skarabeuszach ze Średniego Brązu w Palestynie. Obecność tam tych przedmiotów świadczy o żywych kontaktach handlowych i kulturowych pomiędzy Egiptem a Palestyną od 12 do 15 dynastii, czyli w 1. połowie II tysiąclecia.

B. Dąbrowski (Kraków) opisuje znalezione fragmenty terakoty z wykopalisk w Tell Jawa (Jordania) w sezonie 1989 i 1991. Tenże autor wespół z kolegami z Krakowa i Berrien Springs daje sprawozdanie z wykopalisk cmentarnych z okresu rzymskiego i bizantyjskiego koło Tell el-'Umeiri w sezonie 1994, w ramach tzw. *Madaba Plains Project*. W projekcie tym uczestniczą polscy archeolodzy z Krakowa i Warszawy (szerzej na ten temat zob. B. Dąbrowski, *Madaba Plains Project. Współczesna ekspedycja archeologiczna w Palestynie*, [w:] *Munus Amicitiae*. Studia archeologiczne poświęcone pamięci Olgi Hirsch-Dyczek pod red. J. Śliwy, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1994, ss. 83–102).

Redaktor tomu, archeolog Uniwersytetu Jagiellońskiego, J. Śliwa daje wstępne opracowanie katalogu skarabeuszy i skaraboidów z kolekcji Zygmunta Freuda w Londynie (Freud Museum), opisując cylinder z okresu Chefrena (IV dynastia).

Kraków

Ks. JERZY CHMIEL

KSIEGA IMION I ŚWIĘTYCH. Opr. H. Fros SI i F. Sowa. Tom 1 (A–C), Wyd. WAM, Kraków 1997, ss. XXIV+580 szp.

Ukazał się pierwszy tom zaplanowanej na wiele tomów encyklopedii czy repertorium imion i świętych w języku polskim. Autorów nie trzeba przedstawiać, zdobyli „ostrogę” hagiograficzno-onomastyczne przez publikację *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny* (Kraków 1975, trzykrotne wznowienia). W przedmowie Autorzy zawarli program swego opracowania, na tyle imponujący, co dyskretny. Uderza zwłaszcza zapowiedź ścisłego „sita” historycznego; to dobrze, bo legend, złotych i innych – mamy już wiele.

Recenzując pokrótce ten pierwszy wolumen starannie wydany, chciałbym wskazać na dwa, moim zdaniem, ważne momenty.

Po pierwsze zaczyna wychodzić cenne vademecum w języku polskim dla badaczy, zarówno teologów, jak i wszystkich humanistów, którzy badają

dzieje kultury judeo-chrześcijańskiej. Ale będzie to również źródło dla duszpasterzy, katechetów, ludzi słowa i sztuki. Po wtóre, jest to przedsięwzięcie ekumeniczne, gdyż zawiera imiona świętych uznawanych jeszcze przez wszystkie kościoły chrześcijańskie przed rozłamem.

Autorzy rozsądnie ograniczyli swoją kwerendę po rok 1992, zostawiając resztę swoim następcom. Postępując wedle ewangelicznej zasady „colligite fragmenta, ne pereant”, nie pozwolą zapewne, ażeby popadły w zapomnienie takie polskie opracowania, wydane w Ossolineum jak: *Słownik imion* (wyd. 2: 1991) czy *J. Bubak, Księga naszych imion* (1993).

Wyrażając radość z powodu takiego przedsięwzięcia, trzeba się będzie bronić przed troską, czy następne tomy będą się rychło ukazywać. Dlatego zachęcam do modlitwy o zdrowie i siłę dla Autorów, o wytrwałość i fundusze dla Wydawnictwa WAM, a także o sponsorów, czyli – jak się to dawniej mawiało – mecenasów, którzy by zechcieli wspierać to godne tertii millennii przedsięwzięcie edytorskie.

Kraków

Ks. JERZY CHMIEL

ANAMNESIS. Biuletyn Komisji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski, nr 1(8) 1996.

Ukazało się nowe czasopismo: kwartalnik „Anamnesis” jako biuletyn Komisji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski, która działa wedle nowego Statutu Konferencji Episkopatu Polski z dnia 23. 04. 1996. Czasopismo to ukazuje się już od 1994 r. (siedem zeszytów), ale dotąd był to wewnętrzny biuletyn dla biskupów. Zeszyt 8 pojawił się nie tylko w zmienionej szacie, ale „z nowym zamysłem redakcyjnym”. Jest adresowane do „dyrektorów diecezjalnych wydziałów duszpasterstwa ogólnego, do wykładowców seminariów duchownych i uniwersyteckich wydziałów teologicznych, do bibliotek seminariów diecezjalnych i zakonnych, do domów zakonnych i nowicjatów – a więc wszędzie tam, gdzie może się znów rozpocząć odnowa Kościoła przez pogłębienie świadomości uczestnictwa w Liturgii” (słowo od Redakcji, s. 6). Redaktor naczelny biuletynu, biskup sandomierski i przewodniczący Komisji, Wacław Świerżawski, profesor liturgiki w PAT, zaprasza „do współpracy wszystkich polskich liturgistów, teologów, katechistów, katechetów, duchownych i świeckich – i wszystkich duszpasterzy miłujących Źródło i Szczyt życia Kościoła” (tamże, s. 11).

Omawiany zeszyt 8 „Anamnesis” zawiera materiały z sympozjum katechumenalnego w Sandomierzu 1996 na temat katechumenatu: dlaczego i jak wprowadzać katechumenat w diecezjach i parafiach? Zeszyt następny (9) ma być poświęcony inicjacji i reinicjacji chrześcijańskiej. Adres Redakcji: 27–600 Sandomierz, ul. Mariacka 7. Administracja: Wydawnictwo Diecezjalne Hodie, 27–600 Sandomierz, ul. Żeromskiego 4.

Dla nowego czasopisma liturgicznego „Anamnesis” najlepsze życzenia od jubileuszowego „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego”!

Kraków

Ks. JERZY CHMIEL